

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1672/2006/ES, ktorým sa zriaďuje program Spoločenstva v oblasti zamestnanosti a sociálnej solidarity – Progress“

[KOM(2009) 340 v konečnom znení, 2009/0091 (COD)]

(2009/C 318/16)

Hlavná spravodajkyňa: **pani Gabriele BISCHOFF**

Európska rada sa 17. júla 2009 rozhodla podľa článku 152 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1672/2006/ES, ktorým sa zriaďuje program Spoločenstva v oblasti zamestnanosti a sociálnej solidarity – Progress“

Grémium výboru poverilo 14. júla 2009 odbornú sekciu pre jednotný trh, výrobu a spotrebu vypracovaním tohto stanoviska.

V súlade s článkom 20 vnútorného poriadku bola pani Gabriele BISCHOFF rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 456. plenárnom zasadnutí 30. septembra a 1. októbra 2009 (schôdza z 1. októbra 2009) vymenovaná za hlavnú spravodajkyňu. Výbor jednomyselne prijal nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV podčiarkuje význam programu Progress pre posilnenie sociálnej Európy, vytvorenie nových a kvalitnejších pracovných miest, znižovanie chudoby a dosiahnutie väčšej sociálnej súdržnosti. Okrem Európskeho sociálneho fondu (ESF) je práve Progress jedným z rozhodujúcich prvkov podpory sociálneho programu. Jednou z jeho najdôležitejších úloh je poskytovať pomoc s cieľom ďalej rozvíjať sociálny rozmer.

1.2 EHSV víta, že sa všetky sily sústreďujú na riešenie krízy a že sa v tejto súvislosti skúmajú rozpočtové položky z hľadiska toho, ako by mohli prispieť k riešeniu krízy, a to najmä pomôcť zabezpečiť zamestnanosť a vytvárať nové pracovné miesta.

1.3 Práve nezamestnaní a znevýhodnené skupiny potrebujú účinnú podporu a poradenstvo, keď chcú začať so samostatnou zárobkovou činnosťou. Na tento účel je k dispozícii okrem iného aj Európsky sociálny fond (ESF). Výbor preto odporúča presnejšie objasniť prepojenie medzi Európskym sociálnym fondom (ESF) a nástrojmi mikrofinancovania v rámci programu Progress, aby sa tak zabezpečilo, že sa vytvoria ponuky a prístup k úverom zameraným na konkrétne cieľové skupiny a zabránilo duplicitě.

1.4 Ako už EHSV uviedol vo svojom stanovisku INT/494, v zásade podporuje myšlienku poskytovať mikroúvery za výhodných podmienok aj mikropodnikom v sociálnom hospo-

dárstve pod podmienkou, že zamestnajú nezamestnaných alebo znevýhodnené osoby. Musí sa však presnejšie definovať, čo sa pod tým rozumie.

1.5 Výbor však vyjadruje pochybnosti, či presun prostriedkov a s tým spojené zníženie objemu o 25 miliónov EUR ročne nebude mať značný vplyv na účinnosť a dosah programu Progress v rokoch 2010 – 2013, a to aj pokiaľ ide o ďalší vývoj a strategické smerovanie programu. Od Európskej komisie sa preto požaduje, aby presnejšie objasnila účinok a preskúmala možné alternatívy. Okrem toho by sa mali vysvetliť možné vplyvy na ostatné rozpočtové položky a programy, najmä ESF, autonómne rozpočtové položky napr. k sociálnemu dialógu.

1.6 Keďže výbor má pochybnosti, či presun rozpočtových prostriedkov neobmedzí účinnosť programu Progress v oblasti európskej sociálnej politiky a politiky zamestnanosti, žiada Komisiu, aby preukázala, že s prostriedkami, ktoré sa majú prerozdeliť, sa dajú ciele programu Progress dosiahnuť lepšie, než doteraz stanoveným postupom. Je tiež nutné ukázať, ako je možné zabezpečiť ďalší rozvoj sociálnej Európy, a to najmä v kontexte rozvoja, komunikácie a uplatňovania stratégie, ktorá bude po roku 2010 nadväzovať na Lisabonskú stratégiu.

1.7 Výbor okrem toho odporúča presnejšie rozpísať, ako sa má dosiahnuť účinnejšie uplatňovanie programu Progress, strategickjšie plánovanie a cielenejšie opatrenia, a v ktorých oblastiach a pri ktorých opatreniach je možné dosiahnuť úspory bez toho, aby boli ohrozené ciele a strategické zameranie programu počas zvyšujúcej doby jeho trvania.

1.8 Požaduje okrem toho informácie o tom, aké trhové stimuly sa majú vytvoriť, aby bankový sektor svoju stanovenú úlohu poskytovania úverov aj skutočne plnil.

2. Úvod a zhrnutie návrhu Komisie

2.1 Vnadväznosti na svoje oznámenie na tému „Stimuly na oživenie hospodárstva v Európe“⁽¹⁾ a na výmenu názorov na summite o zamestnanosti 7. mája 2009 Komisia 3. júna 2009 vo svojom oznámení na tému „Spoločný záväzok pre zamestnanosť“⁽²⁾ navrhla rôzne prioritné opatrenia, okrem iného:

- lepšie využívanie opatrení na skrátenie pracovného času,
- lepšie predvídanie a riadenie reštrukturalizácie,
- podpora vytvárania pracovných miest,
- podpora mladých ľudí.

2.1.1 Ako odporúčanie bolo uvedené, že „členské štáty by spolu so sociálnymi partnermi a s podporou ESF mali pomáhať nezamestnaným a mladým ľuďom pri založení vlastných udržateľných podnikov, napríklad poskytovaním odbornej prípravy v oblasti podnikania a poskytovaním kapitálu na začatie podnikania“⁽³⁾.

2.1.2 Všetky disponibilné rozpočtové položky, najmä Európsky sociálny fond (ESF), by mali vo zvýšenej miere prispieť k riešeniu krízy. Finančná pomoc ESF by mala byť zameraná medzi iným na podporu podnikania a samostatnej zárobkovej činnosti, napr. podporovaním zakladania podnikov alebo prostredníctvom znižovania nákladov spojených so získaním úverov.

2.1.2.1 V oznámení Komisia navrhuje nový nástroj mikrofinancovania EÚ na podporu zamestnanosti s cieľom dať nové možnosti nezamestnaným a umožniť niektorým z najviac znevýhodnených skupín, vrátane mládeže podnikat'

2.1.2.2 Zakladatelia mikropodnikov budú okrem bonifikácie úrokových sadzieb ESF takisto podporovaní prostredníctvom mentoringu, odbornej prípravy, koučingu a budovania kapacít⁽⁴⁾.

2.2 Napokon, 2. júla 2009 Komisia navrhla nový nástroj mikrofinancovania v oblasti zamestnanosti a sociálneho začleňovania – Progress⁽⁵⁾, ktorý má pomôcť nezamestnanými a znevýhodnenými skupinami pri zakladaní mikropodnikov

a pri rozvoji sociálneho hospodárstva. K tomu navrhuje nanovo presunúť 100 miliónov EUR zo súčasného rozpočtu a opiera sa pritom o „Program Spoločenstva v oblasti zamestnanosti a sociálnej solidarity – Progress“.

2.3 Program Spoločenstva v oblasti zamestnanosti a sociálnej solidarity – Progress (2007 – 2013) ustanovuje finančnú podporu na vykonávanie cieľov Európskej únie v oblasti zamestnanosti, sociálnych záležitostí a rovnakých príležitostí. To zahŕňa aj ich ďalší rozvoj. Program Progress slúži aj na konkrétne uplatňovanie a formovanie európskej sociálnej agendy. Cieľom programu je tiež zvýšiť podporu zapojenia a snahy členských štátov vytvoriť viac pracovných miest a vyššej kvality a vybudovať solidárnejšiu spoločnosť⁽⁶⁾.

2.3.1 Z prostriedkov programu Progress sa doteraz financuje:

- poskytovanie analýz a politického poradenstva,
- monitorovanie uplatňovania právnych predpisov a stratégií EÚ,
- podporovanie šírenia politík rôznych aktérov,
- platformy na výmenu skúseností medzi členskými štátmi.

2.3.2 V súlade so strategickým rámcom program Progress k tomu poskytuje tieto **produkty**⁽⁷⁾:

- školenia a vzdelávanie odborníkov v oblasti práva a politických aktérov,
- precízne kontrolné a hodnotiace správy o uplatňovaní a vplyve právnych predpisov a politických opatrení EÚ,
- identifikácia a šírenie osvedčených postupov,
- informačné a komunikačné činnosti, vytváranie sietí zainteresovaných strán a podujatia,
- vhodné štatistické nástroje, metódy a ukazovatele,
- primerané politické poradenstvo, výskum a analýza,
- podpora mimovládnych organizácií (MVO) a sietí.

⁽¹⁾ KOM(2009) 114, 4.3.2009

⁽²⁾ KOM(2009) 257.

⁽³⁾ KOM(2009) 257, s. 7.

⁽⁴⁾ Tamže, s. 14.

⁽⁵⁾ KOM(2009) 333 a KOM(2009) 340.

⁽⁶⁾ Pozri: Európska komisia; Zabezpečiť, aby Progress vykazoval výsledky – Strategický rámec na vykonávanie Progressu, programu EÚ v oblasti zamestnanosti a sociálnej solidarity (2007 – 2013), s. 5.

⁽⁷⁾ Tamže, s. 9.

2.3.3 Program Progress nahradil viaceré predchádzajúce programy Spoločenstva s cieľom dosiahnuť súčinnosť a ich zlúčením aj väčšiu transparentnosť a súlad.

2.4 V roku 2005 EHSV vo svojom stanovisku SOC/188 návrh Európskej komisie výslovne privítal konštatovaním, že program Progress je okrem Európskeho sociálneho fondu (ESF) jedným z rozhodujúcich prvkov podpory sociálneho programu.

2.4.1 V tom istom stanovisku však EHSV pripomenul, že na program Progress sa musí vyčleniť dostatok rozpočtových prostriedkov a vyjadril pochybnosti o tom, že finančné prostriedky vo výške, ako ich navrhla Komisia, budú postačovať. Okrem toho treba zabezpečiť, aby „proklamované administratívne zjednodušenie neprineslo len lepšie technické riadenie programu, ale aj adekvátne štruktúrovanie obsahov vzhľadom na cieľovú skupinu“.

2.4.2 Výbor ešte k tomu navrhol okrem príslušných sietí mimovládnych organizácií EÚ podporovať aj výmenu aktérov občianskej spoločnosti jednotlivých členských krajín.

2.5 V rámci medziinštitucionálnej dohody z roku 2006 a na nátlak Európskeho parlamentu bola programu Progress pridelená dodatočná suma vo výške 114 miliónov EUR. Program preto začal fungovať s celkovým rozpočtom 743 250 000 EUR na obdobie siedmich rokov (2007 – 2013) a bol preto tomu primerane vypracovaný. Tento rozpočet sa má použiť na podporu zmien alebo modernizáciu v piatich oblastiach programu Progress: zamestnanosť, sociálne začleňovanie a sociálna ochrana, pracovné podmienky, antidiskriminácia a rovnosť pohlaví.

2.6 Program Progress je k dispozícii 27 členským krajinám EÚ, kandidátskym krajinám a krajinám EZVO a EHP. Cieľovými skupinami sú členské štáty, orgány na miestnej a regionálnej úrovni, verejné pracovné agentúry a štatistické úrady jednotlivých krajín. Možnosť zúčastniť sa majú aj univerzity, výskumné ústavy, ako aj sociálni partneri a mimovládne organizácie.

2.6.1 Komisia vyberie projekty, ktoré sa majú finančne podporovať, buď na základe verejného obstarávania alebo cenovej ponuky.

2.7 Komisia zastáva názor, že prerozdelenie časti rozpočtu neohrozí ciele programu Progress.

2.7.1 Príspevok vo výške 100 miliónov EUR sa má prideliť novému európskemu nástroju mikrofinancovania v oblasti zamestnanosti a sociálneho začleňovania – Progress, to znamená, že na zvyšné obdobie platnosti programu Progress (2010-2013) bude k dispozícii ročne o 25 miliónov EUR menej⁽¹⁾.

(1) Podľa aktualizovaného finančného výkazu Komisie bude koncom roka 2009 vyčerpaných viac než 280 miliónov EUR z celkového rozpočtu vo výške 745 mil. EUR, to znamená, že zo zostávajúcej sumy sa potom odráta resp. presunie 100 mil. EUR.

2.7.2 Komisia preto navrhuje nahradiť v článku 17 rozhodnutia č. 1672/2006/ES o vytvorení programu Progress odsek 1 takto:

— „Finančné zdroje na vykonávanie činností Spoločenstva uvedených v tomto rozhodnutí na obdobie od 1. januára 2007 do 31. decembra 2013 sa týmto stanovujú na 643 250 000 EUR“⁽²⁾.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 EHSV v zásade víta, že všetky európske programy sa skúmajú z hľadiska toho, ako by mohli prispieť k prekonaniu krízy a v súvislosti s tým najmä zabezpečiť zamestnanosť a vytvárať nové pracovné miesta.

3.1.1 Práve najviac znevýhodnené skupiny, ako sú nezamestnaní, mládež, samoživitelia rodín, migranti alebo ženy, potrebujú účinnú pomoc. Nestačí však poskytovať im úvery, ešte predtým potrebujú skôr osobitné poradenstvo, rekvalifikáciu a podporu najmä preto, aby si mohli zostaviť dobrý podnikateľský plán. Tu by sa malo opísať možné prelínanie sa s podporou z ESF, aj z toho dôvodu, aby sa preskúmali možné riziká, ako aj šance podnikateľského zámeru.

3.2 Zásadne by sa pri vytváraní nástroja mikrofinancovania Progress malo viac prihliadať na cieľové skupiny:

a) mikropodniky v sociálnom hospodárstve,

b) individuálni žiadatelia.

3.3 Ako už EHSV uviedol vo svojom stanovisku INT/494, v zásade podporuje myšlienku poskytovať mikroúvery za výhodných podmienok jednotlivcom, ako sú mikropodniky v sociálnom hospodárstve pod podmienkou, že sa tým zabezpečia alebo vytvoria pracovné miesta. Výbor má však pochybnosti, či presunutie prostriedkov a s tým spojené ich zníženie pre Progress nebude mať značný vplyv na účinnosť a dosah tohto programu⁽³⁾. Otázne je najmä to, ako sa má v dostatočnej miere zabezpečiť, aby program Progress dostatočne plnil svoju úlohu, ktorou je poskytovať podporu pre ďalší rozvoj sociálnej Európy, aj s ohľadom na post-Lisabonskú stratégiu. Žiada preto Komisiu, aby to čo najrýchlejšie upresnila. Nestačí, ako sa uvádza v hodnotení ex-ante⁽⁴⁾, odvodiť vhodnosť rozpočtovej položky Progress predovšetkým z toho, že peniaze sa musia reálne vziať z existujúcej rozpočtovej položky.

(2) KOM(2009) 340.

(3) V hodnotení ex-ante k svojmu návrhu Komisia uvádza, že je síce žiaduce vynaložiť na nové nástroje mikrofinancovania viac než 100 miliónov EUR, avšak odvod prostriedkov väčší než 100 miliónov EUR by mal negatívny dosah na ciele a priority programu Progress. Chýba však zdôvodnenie, prečo je to len v prípade, ak ide o sumu až od 100 miliónov EUR.

(4) „The only realistic possibility would therefore be to reallocate funding from an existing budget line. The PROGRESS budget line seems to be the most appropriate in this regard“. SEC(2009) 907, s. 12.

3.3.1 Napokon, existujú iné – sčasti oveľa obsiahlejšie – rozpočtové položky a programy, najmä v rámci Európskeho sociálneho fondu, ktorý už stanovuje možnosť, že členské štáty môžu tento fond využiť na mikroúvery, čo však členské štáty zatiaľ nevyužili.

3.3.2 Okrem toho by sa o možnom dosahu na autonómne rozpočtové položky malo rokovať napríklad v rámci sociálneho dialógu.

3.4 Celkovo naďalej nie je jasné, aký stimul má bankový sektor na to, aby prevzal túto konkrétne stanovenú úlohu poskytovať úvery. Samotný úbytok prostriedkov z programu Progress s cieľom financovať jedno opatrenie nepredstavuje žiadny prínos k podpore cieľov programu Progress. Výbor preto nabáda Komisiu, aby navrhla príslušné trhové stimuly pre poskytovateľov úverov, ktoré by viedli k vytvoreniu trhu s mikroúvermi pre tieto cieľové skupiny.

3.5 Súčasne žiada Komisiu, aby objasnila, či program pre nástroje mikrofinancovania nemôže byť financovaný z iných rozpočtových prostriedkov resp. programov. Len potom by sa dalo hovoriť o využívaní dodatočných prostriedkov na podporu zamestnanosti a sociálneho začleňovania. Európa bude následkom krízy čeliť veľkým výzvam: musí prekonať rastúcu nezamestnanosť, klesajúce príjmy z daní a vysoký rozpočtový deficit. Aj v tejto oblasti musí byť program Progress významným príspevkom. Treba preto zabezpečiť, aby mal na to k dispozícii dostatočné prostriedky.

3.6 Ak bude nový nástroj mikrofinancovania financovaný z prostriedkov programu Progress, malo by sa konkrétnejšie rozpísať, ktoré zábery resp. produkty sa majú vypustiť resp. zredukovať, keď v rozpočte programu Progress bude k dispozícii ročne o 25 miliónov EUR menej. Krátenie, ktoré by v prepočte na celkovú dobu trvania (2007 – 2013) predstavovalo viac ako 13 %, no v skutočnosti by bolo väčšie, pretože tých 100 miliónov EUR je vybraných a prerozdelených zo zostávajúceho rozpočtu na obdobie

2010 – 2013, nesmie viesť k tomu, že napr. pomoc pre európske siete mimovládnych organizácií, ktoré sú financované z programu Progress, budú zodpovedajúco krátené. Ukazovateľom výkonnosti programu Progress je podobne ako pri strategickom rámci programu Progress objem finančných prostriedkov vynaložených na MVO a siete.

3.6.1 V strategickom rámci na rok 2009 sa zdôrazňuje, že treba vo väčšej miere investovať do tejto oblasti s cieľom zvýšiť kapacitu národných a európskych sietí zúčastňovať sa na procese rozhodovania a uskutočňovania politiky a ovplyvňovať ich tak na úrovni EÚ, ako aj na úrovni jednotlivých štátov⁽¹⁾.

3.7 Súčasne výbor poukazuje na to, že by v žiadnom prípade nebolo vhodné krátiť financovanie opatrení v oblasti vzájomného odovzdávania poznatkov (Mutual Learning/Peer-Reviews), ktoré tvorí jadro otvorenej metódy koordinácie. Tieto opatrenia by sa mali rozšíriť, aby bolo možné lepšie podporiť prekonanie krízy v členských štátoch, aj pri väčšom zapojení sociálnych partnerov a príslušných mimovládnych organizácií.

3.8 Výbor je presvedčený, že paušálne krátenie jednotlivých oblastí programu Progress by vážne ohrozilo jeho ciele a účinnosť. Ak sa má nový nástroj mikrofinancovania financovať z prostriedkov programu Progress, výbor odporúča zvolať programový výbor a za účasti občianskej spoločnosti koncepciu krátenia prostriedkov prediskutovať.

3.9 V zostávajúcom období programu Progress je tiež dôležité dohodnúť sa na novej stratégii, ktorá bude nadväzovať na Lisabonskú stratégiu, komunikovať o nej a uskutočňovať ju a zapojiť pritom všetky zúčastnené strany. To si bude vyžadovať veľkú podporu, podstatnou mierou financovanú z prostriedkov programu Progress. V ročnom pláne práce programu Progress na rok 2009 sú už zahrnuté príslušné opatrenia. Od roku 2010 by sa malo na to vynaložiť viac finančných prostriedkov z programu Progress.

V Bruseli 1. októbra 2009

predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Mario SEPI

⁽¹⁾ Európska Komisia: Zabezpečiť, aby Progress vykazoval výsledky – Strategický rámec na vykonávanie Progressu, programu EÚ v oblasti zamestnanosti a sociálnej solidarity (2007 – 2013), s. 18.